

Sembos pusiasalio laidojimo paminklų medžiagą. T. Ibsenas savo pranešime apibendrino jau 7 metus trunkančius Wiskiauten/Mohovoje apylinkių tyrinėjimus. Pirmiausia didžiuliam gyvenvietės areale buvo atlikti geomagnetiniai tyrimai, po to anomalijų vietos patikrintos gręžiniais (jų atlikta per 200), galiausiai 22 vietos pasirinktos kasinėjimams. Iš viso iširta apie 2000 m². Tyrimais buvo nustatytos kelios Wiskiauten gyvenvietės fazės, kurių ankstyviausia – V a., o vėlyviausia – XI/XII a. Labiausiai siekta atrasti Wiskiauten kaip vikingų laikotarpio prekybos centro paliudijimų. Tarp jų rasta dirhemo, rytietiško diržo apkalų, kalavijo rankenos buoželių ir kitų radinių, tačiau jų kiekis nesiekė svarbios prekybos vietos radinių lygio. Dalis prekybos vietos kriterijų Wiskiauten atitinka, tačiau kaip tokio pobūdžio gyvenvietei trūksta įtvirtinimų, per maža tipiško vakarie-

tiško, rytietiško bei skandinaviško importo daiktų. Taigi T. Ibsenas šiame tyrimų etape pateikia išvadą: Wiskiauten gyvenvietė buvo prekybos vieta, bet mažesnė ir ne tokia svarbi, kaip tikėtasi prieš pradėdant tyrinėjimus.

Konferencijos pranešimai buvo baigti skaityti. C. von Carnap-Bornheimas dar kartą pabrėžė konferencijoje iškeltus klausimus. Dalyviai dėkojo organizatoriams už surengtą įdomų ir vaisingą mokslininkų susitikimą. Vakare mokslinės diskusijos buvo tęsiamos neformalioje aplinkoje, o kitą dieną dalyviams buvo surengta įdomi ekskursija po Klai-pėdos krašto ir Vakarų Žemaitijos archeologijos bei kultūros paminklus. Kolegoms iš Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto linkime tolesnio kūrybingumo, padėsiančio ir ateityje surengti dar ne vieną įspūdingą tarptautinę konferenciją.

Rasa BANYTĖ-ROWELL

MOKSLINĖ KONFERENCIJA „IŠ BALTŲ ETNINĖS ISTORIJOS“

2011 m. rugsėjo 29–30 d. Vilniuje, Lietuvos mokslų akademijos Mažojoje salėje, vyko mokslinė konferencija „Iš baltų etninės istorijos“, skirta žymiajai mūsų archeologei Marijai Alseikaitei-Gimbutienei atminti, kurią organizavo Vilniaus pedagoginio universiteto (nuo 2011-10-21 Lietuvos edukologijos universitetas) Baltų proistorės katedra ir Lietuvos mokslų akademija. Jos metu iš viso buvo perskaityta 15 pranešimų.

Konferencijos idėja kilo apsižiūrėjus, kad etninės istorijos ir etnogenezės klausimai nejučia tapo tarsi užmiršta sritis. Paskutinį kartą kompleksinės konferencijos šia tema vyko dar sovietmečiu. 1987 m. išleistas darbas „Lietuvių etnogenezė“ buvo pirmas, kartu ir paskutinis mėginimas bendromis jėgomis nušviesti lietuvių kilmę, parodyti svarbiausius lietuvių tautos raidos etapus, glaudžiai susijusius ne tik su kitomis baltų gentimis, bet ir kitais kaimynais. Per praėjusius du nepriklausomos Lietuvos dešimt-

mečius taip ir nebuvo nė vieno mokslinio renginio, kur būtų kryptingai gvildinama ši problema. Todėl šia konferencija mėginta pažvelgti, kaip klostosi lietuvių etnogenezės ir etninės istorijos tyrinėjimai, kas apskritai yra tyrinėjama, kas pasiekta, kurlink einama, o gal tai dabar tapo neaktualia sritimi. Pasidalinti mintimis šį kartą buvo kviesti archeologai, kalbininkai ir mitologijos srities atstovai.

Konferenciją sveikinimo žodžiais pradėjo Lietuvos mokslų akademijos Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus vadovas prof. Aleksandras Vasiliauskas ir Lietuvos edukologijos universiteto rektorius, Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys prof. Algirdas Gaižutis.

Latvijos nacionalinio istorijos muziejaus atstovo Janio Ciglio pranešimas „Rytų baltai finų ir slavų apsuptyje“ skirtas rytinių baltų santykiams su kaimynais aptarti. Pasak autoriaus, nors hidronimus priskirti konkrečiam laikotarpiui yra sudėtinga, tačiau tai nėra neįmanoma. Pavyzdžiui, hidronimai, aptinkami prie baltų ir finų ribos Latvijos teritorijoje, atitinka ribą tarp pilkapių su akmenų vainikais ir Bal-

tijos finų *tarand* tipo kapinynų. Dėl to šio arealo hidronimus galima priskirti senajam (romėniškajam) geležies amžiui. Einant į rytus, baltiškų hidronimų paplitimo arealas apytiksliai atitinka Milogrado, Okos aukštupio, Dniepro–Dauguvos ir Brūkšniuotosios keramikos kultūrų paplitimą. Tai neabejotinai leidžia šio arealo baltiškuosius hidronimus priskirti bronzos amžiaus pabaigai ir ankstyvajam geležies amžiui. Baltijos finų kalbose esama baltiškos kilmės žodžių – ši ryšį atskleidžia semantinė žodžių reikšmė. Šis procesas rodo, kad ryšys tarp baltų ir finų kalbų tikriausiai užsimezgė vėlyvajame bronzos amžiuje. Visų minėtų kultūrų (išskyrus Milogrado) materialinė kultūra yra panaši, todėl galima manyti, kad šios kultūros sudaro bendrą etnokultūrinę grupę. Šios grupės ištakos greičiausiai yra Dniepro vidurupio kryptis, kurią sudarė Rytų baltai. Jų ištakas neabejotinai galima sieti su gyvulininkystės ir žemdirbystės dominavimu Rytų Europos mišriųjų miškų zonoje, galingus impulsus gavusioje iš pietų, Dniepro vidurupio miškastepių zonos, kur bronzos amžiuje klestėjo Sosnicos kultūra. Autorius atkreipė dėmesį, kad kartais minimą slavų ir baltų bendrystę galima būtų suprasti tik tada, jeigu darytume prielaidą, kad slavų ištakos radosi Rytų baltų paribyje. Panaši kilmė ir kalbų panašumas buvo tos priežastys, kurios galėjo lemti vėlesnę slavų infiltraciją ir laipsnišką Rytų baltų asimiliaciją šiame areale. Išimtį sudaro tik tos teritorijos, kur buvo juntama stipresnė Vakarų baltų įtaka.

Klaipėdos universiteto doc. Audronės Bliujienės pranešimas „Ginkluoti ir labai pavojingi. VI–VIII a. geopolitinė situacija tarp Nemuno ir Dauguvos“ buvo skirtas parodyti greitai kintančią VI–VII a. Nemuno ir Dauguvos tarpupio geopolitinę ir geokultūrinę situaciją. Autorė atkreipė dėmesį į galios ir valdžios koncentravimą ir demonstravimą, vykusį to meto Rytų ir Pietryčių Lietuvoje. VI–VII a. formuojantis vadystėms su stipriais lyderiais priešakyje, labai svarbiu veiksmu tapo valdžios ir galios demonstravimas išskirtinių ginklų ir kitų kultūros elementų pagalba.

Vilniaus dailės akademijos prof. Adomas Butrimas pranešime „Marija Gimbutienė – baltų archeologijos tyrinėtoja“ apžvelgė Marijos Alseikaitės-

Gimbutienės mokslinę karjerą, išskirdamas tris ryškiausias jos etapus. Pasak autoriaus, toks skirstymas tik nusako, kas dominavo vienu ar kitu mokslininkės karjeros etapu, tačiau baltų priešistorės studijos ryškia gija eina per visus tris etapus, tik, priklausomai nuo mokslininkės pagrindinių tyrinėjimų problematikos, atveriami vis nauji baltų archeologijos aspektai. Autorius atkreipė dėmesį, kad peržvelgę didžiausių pasaulio bibliotekų katalogus, elektroniuose kataloguose sukauptus duomenis, rasime, jog Marija Gimbutienė buvo ir tebėra viena žymiausių pasaulio archeologų. Jos darbštumas, kryptingumas, noras lyderiauti, sintetinio dovana, meilė savo kraštui, puikus akademinis pasirėngimas lėmė, kad ir baltų archeologijos srityje, ypač sintetindama archeologinius, kalbinius ir mitologijos duomenis, keldama visai naujas hipotezes, ji buvo ir iki šiol yra viena žymiausių ir originaliausių baltų archeologijos tyrinėtojų ir, be jokių abejonių, daugiausia nusipelnusi mūsų regiono senąją ir baltiškąją medžiagą įtraukdama į pasaulio archeologinę literatūrą.

Klaipėdos universiteto prof. Vladas Žulkus pranešime „Vakarinių baltų – kuršių ir prūsų – jūriniai ryšiai su kaimynais“ apžvelgė Vakarų baltų santykius su Gotlandu ir Skandinavijos kraštais. Pasak autoriaus, pradedant nuo senojo geležies amžiaus, šiuos kraštus su Vakarų baltų pasauliu sieja daug panašumų: laidojimo paminklų pobūdis, įkapės ir jų dėjimo tvarka. Autoriaus nuomone, tuometines Lietuvos pajūrio ir Sembos pusiasalio kultūras galima sujungti į vieną kultūrinę bendriją, etniškai turinčią germanų ir baltų bruožų, t.y. baltiškai germanišką. Kaip šie santykiai klostėsi vėlesniu periodu bei koks buvo jų mechanizmas – aptarta pranešime.

Vilniaus universiteto prof. Albino Kuncevičiaus ir Ramūno Šmigelsko pranešimas „Sąvokos ir terminija: Rytų Lietuvos pilkapių kultūra ar lietuvių genčių kultūra?“ skirtas mikroregiono sampratos apibrėžimo ir raidos XIV–XVIII a. problemai aptarti, kuri tapo aktuali autoriams pradėjus Dubingių mikroregiono tyrimus. Autoriai pažymėjo, kad tai ypač aktualu priešistorės ir ankstyvųjų viduramžių laikotarpiui, kai teritorinės ir administracinės

struktūros nebuvo nusistovėjusios ir apie kurias turime menkų žinių. Jų teigimu, istorinis mikroregionas – tai natūraliai, istoriškai susiklosčiusi kultūrinė ir gamtinė erdvė, kurios gyventojai palaiko glaudžius ryšius, artimai bendrauja. Maksimalų jo dydį lėmė kelių infrastruktūros ir transporto priemonių lygis, t.y. mikroregiono gyventojas turėjo gebėti per vieną dieną nukeliauti iki centro, turėti laiko veiklai mikroregiono centre ir grįžti atgal. Minimalų dydį lėmė dirbamos žemės kokybė ir ūkininkavimo kultūra. Pasak autorių, priešistorės (I–XIII a.) mikroregionų tyrimų teoriniu pagrindu galima laikyti etnogenezės teoriją. Toks požiūris leidžia atsakyti stereotipinės, į radinių kompleksą orientuotos archeologinės kultūros sampratos ir sudaro sąlygas platesnėms artefaktų interpretacijoms gamtiniuose, socialiniuose, kultūriniuose ir etniniuose kontekstuose. Šiuo požiūriu archeologų išskirta Rytų Lietuvos pilkapių kultūra, kaip neabejotinai tiesiogiai susijusi su lietuvių genčių gyventu plotu, turi būti vadinama ir suvokiama kaip lietuvių genčių pilkapių kultūra. Dabar vartojamas Rytų Lietuvos kultūros terminas, nors įvardijantis priešistorinę kultūrą, yra susietas su XX a. geopolitinėmis ribomis.

Lietuvos edukologijos universiteto prof. Ilonos Vaškevičiūtės pranešimo „Dėl Žiemgalos etninių ribų“ tikslas – aptarti žiemgalių užimamų teritorijų ribas, pasekti jų kaitą amžių bėgyje, akcentuojant pietinę, pietrytinę ir pietvakarinę ribas, bei parodyti šios problemos dinamiką istoriografijoje. Autorė pažymėjo, jog žiemgalių gyventa teritorija amžiams bėgant nebuvo pastovi. Literatūroje įsigalėjusi nuomonė, jog pietinis Žiemgalos pakraštys – Mūšos upė. Ištyrus į pietus nuo Mūšos esančius kapinynus paaiškėjo, jog žiemgaliai gyveno ženkliai piečiau. Žiemgalos teritoriją reikėtų brėžti atsižvelgiant į chronologinį laikotarpį – V–VII a. žiemgaliai gyveno arčiau Rygos įlankos, o jos pietinė riba buvo Mūšos upė, VIII–XII a. jie apgyvendino žemes į pietus nuo Mūšos. Patys piečiausi žiemgalių kapinynai – Šukioniai, Stačiūnai, Meldiniai. Riba eina iki Šiaulių miesto šiaurinio pakraščio ir dabartinio Panevėžio rajono šiaurinės ribos. Vakarinė riba vestina Zantės, Ežerės ir Pavirvytės

upėmis, rytinė – Misos ir Apaščios upėmis, piečiau Vabalninko, iki Karsakiškio (Lėvens posūkio).

Klaipėdos universiteto prof. Algirdas Girininkas pranešime „Šiaurinių indoeuropiečių – probaltų – kiltis“ pabrėžė, jog per du paskutiniuosius dešimtmečius sukaupta archeologinė medžiaga įgalina naujai pažvelgti į etnokultūrinius, ūkinius ir socialinius procesus, vykusius IV t-mečio pr. Kr. pabaigoje – II t-mečio pr. Kr. pradžioje, ir juos susieti su ankstesniais ir vėlesniais priešistorės laikotarpiais, kad galima būtų nustatyti, koku kultūriniu, ūkiniu, genetiniu ir kalbiniu pagrindu probaltai galėjo formuotis. Pagrindinis dėmesys šiame pranešime skirtas Rutulinių amforų ir Virvelinės keramikos kultūrų bendruomenių santykiams su vietinėmis Narvos, Nemuno, Pamarių ir Šukinės-duobelinės keramikos kultūrų bendruomenėmis, materialinės kultūros ir ūkio pokyčių iki ir po Virvelinės keramikos kultūros egzistavimo nustatymui. Pasitelkdamas archeologų, genetikų ir kalbininkų tyrimų duomenis, autorius įtikinamai išdėstė argumentus, kodėl probaltų kilmės nereikėtų sieti su Rutulinių amforų bei Virvelinės keramikos kultūrų poveikiu ir kad jų pradžios reikėtų ieškoti žymiai anksčiau, šiaurinių indoeuropiečių terpėje.

Lietuvos edukologijos universiteto doc. Manvydas Vitkūnas pranešime „Baltų karybos raida“ išsakė savo nuomonę apie kariaunų susiformavimo baltų žemėse laiką. Anot pranešėjo, labai tikėtina, kad Vakarų baltų karinė organizacija buvo daug kuo panaši į Tacito aprašytą germanų karinę organizaciją, kurioje jau išsiskyrė profesionali kariauna. Kariaunų raidos požiūriu buvusios artimos ir neabejotinai kontaktavusios germanų ir vakarinių baltų visuomenės veikiausiai buvo pasiekusios panašų išsivystymo lygį. Autoriaus nuomone, labai daug požymių leidžia įžvelgti kariaunas baltų žemėse dar romėniškuoju laikotarpiu. M. Vitkūnas savo pranešime taip pat palietė raitijos atsiradimo baltų žemėse temą. Pasak pranešėjo, archeologinių tyrimų duomenys liudija, kad I t-mečio pabaigoje – II t-mečio pradžioje Lietuvoje buvo susiformavęs visas raitelio ir žirgo aprangos kompleksas, leidęs raiteliui tvirtai jaustis balne ir efektyviai valdyti žirgą. Jau tada lie-

tuvių karinėse pajėgose galėjo egzistuoti lengvoji kavalerija. Rašytiniai šaltiniai patvirtina lietuvių lengvosios kavalerijos egzistavimą nuo XIII a. pradžios.

Klaipėdos universiteto doc. Gintautas Zabiela pranešimą „Nuo archeologinės kultūros iki genties: baltų pažinimo istorijos aspektas“ paskyrė baltų genčių geležies amžiaus 2-ojoje pusėje (nuo I t-mečio vidurio) pažinimo istoriografinėms tendencijoms aptarti. Autorius pabrėžė, jog šiandienis priešistorinių baltų genčių pažinimo lygis remiasi ankstesnių kartų tyrinėtojų įdirbiu, kurio pradžią aptinkame XIX a. istorikų darbuose. Jis pažymėjo, kad atskiros archeologinės kultūros, išskirtos laidojimo paminklų medžiagos pagrindu, su baltų gentimis pradėtos sieti vokiečių tyrinėtojų. Lietuvos archeologijoje laidojimo paminklų palikimą su konkrečiomis baltų gentimis pirmasis pradėjo sieti V. Nagevičius, o išplėtojo ir įtvirtino M. Gimbutienė. Moderniojoje Lietuvos archeologijoje baltų genčių siejimas su atitinkamomis archeologinėmis kultūromis yra susijęs su A. Tautavičiaus darbais, parašytais 7-ojo dešimtmečio pabaigoje – 8-ajame dešimtmetyje (1977 m.). 1987 m. pasirodęs kolektyvinis darbas „Lietuvių etnogenezė“ galutinai įtvirtino baltų genčių prioritetą prieš archeologines kultūras. Autoriaus pastebėjimu, XX a. paskutiniajame dešimtmetyje sustoję gilesni baltų genčių tyrimai po to tik iš dalies koregavo atskiras istoriografines pozicijas latgalių, kuršių, žemgalių, sėlių genčių aspektais.

Lietuvos edukologijos universiteto prof. Eugenijaus Jovaišos pranešimas „Didžioji baltų migracija“ skirtas aisčių kultūros sklaidai pirmaisiais dešimtmečiais po Kr. Pasak autoriaus, jos išdavoje išsikristalizavo naujas Vakarų baltų pasaulio veidas, susikūrė nauja kultūrinė situacija. Vėliau žinomi etnosai – kuršiai, skalviai, žemaičiai, žiemgaliai, latgaliai, sėliai – yra didžiosios aisčių plėtros rezultatas. Atskleisdamas šio proceso priežastis ir eigą, autorius plačiai ir detalčiai palietė Vakarų baltų pasaulį ir jo santykius su slavais, germanais, gotais, taip pat polietniškumo sąvokos eskalavimą ir iš to kylančias pasekmes. Daugelio pranešime argumentuotai išdėstytų minčių skambesys buvo naujas, verčiantis visai kitaip vertinti vakarinę baltų pasaulio dalį.

Klaipėdos universiteto prof. Rimantas Balsys pranešime „Lietuvių ir prūsų dievų atvaizdai rašytinių šaltinių duomenimis“ palietė lietuvių ir prūsų dievų atvaizdų problemą. Pasak autoriaus, remiantis rašytiniais baltų religijos ir mitologijos šaltiniais, kurie teikia duomenų apie lietuvių ir prūsų galimai turėtus dievų atvaizdus, taip pat pasitelkiant archeologinius duomenis, galima teigti, kad ikikrikščioniškuoju laikotarpiu lietuvių ir prūsų gentys turėjo antropomorfinio pavidalo garbinamų dievų, mitinių protėvių atvaizdus (stabus). Rašytiniuose šaltiniuose dažniausiai minimas Perkūno stabas. Be jo, dar dievų – Patrimpo, Patulo, Kurko bei mitinių protėvių Spėros, Pajautos, Kukovaičio. Hipotetiškai galima teigti, jog ikikrikščioniškuoju laikotarpiu antropomorfinio pavidalo stabai galėjo būti statomi tik aukščiausiems dievams ir tik svarbiausiose, centrinėse, tarpgentinėse šventvietėse. Lokaliose (genties, bendruomenės) šventvietėse galėjo būti statomi sudievinčius mirusius protėvius vaizduojantys stabai. Autoriaus teigimu, senosios religijos nuosmukio metu (ypač XVI a. pabaigoje – XVII a.) iš inercijos dar galėjo rasti namų aplinkoje (valstiečio ūkyje) pagamintų antropomorfinio pavidalo dievų atvaizdų. Tuo pačiu metu „dievaičiai“, „stabais“, matyt, jau galėjo būti vadinami ir įvairūs objektai (akmenys, medžiai, gyvulių kaukolės ar kailiai ir t.t.), į kuriuos, atlikus tam tikras išventinimo apeigas, įsikelia dieviškos galios. Į klausimą, kodėl neišliko antropomorfinių senųjų dievų atvaizdų, atsakymą autorius randa tuose pačiuose aptartuose rašytiniuose šaltiniuose – krikščionybės skelbėjai ir platintojai uoliai naikino visa, kas buvo susiję su senuoju tikėjimu.

Lietuvos edukologijos universiteto prof. Libertas Klimka pranešime „Senosios baltų mitologijos ir religijos likimas“ nagrinėjo prigimtinės baltų religijos, praktikuotos kaip valstybinė ideologija, nykimo ir degradacijos procesą po Lietuvos krikšto. Pasak autoriaus, jame glūdi daugelio tautos tradicinės kultūros dvasinių fenomenų šaknys, taip pat ir lietuviškojo religingumo ypatybių paaiškinimas. Evangelijos inkultūrizacijos raidoje galima išžvelgti tam tikrus etapus, sąlygotus krašto istorinės ir socialinės raidos. Evangelizacijos procesas Lietuvoje vyko gana lėtai, paspartintas tik valakų reformos pasekmių bei

kontrreformacijos pastangų. Daugelis liaudiškųjų tikėjimų bei tradicinių papročių yra kilę iš senosios baltų religijos ritualų, jiems netenkant sakralumo po Lietuvos krikšto vykusiame nykimo ir degradacijos procese. Autorius mato bent keturis šio proceso etapus: pirmasis – formalioji krašto evangelizacija ir senosios religinės sistemos ardymas (iki XV a. paskutiniojo ketvirčio); antrasis – neregamentuoti vietiniai tikėjimai, valstiečiams sureikšminus senosios religijos žemdirbiškąjį matmenį (iki XVI a. vidurio, valakų reformos); trečiasis – išplitus bažnytinių parapijų tinklui, pagoniškųjų apeigų praktikavimas tik šeimos rate (iki XVIII a. pradžios); ketvirtasis – senosios religijos relikštų galutinis virsmas etnografiniais dvasinės kultūros reiškiniiais (XVIII a. eigoje). Autoriaus pastebėjimu, pagonybės Lietuvoje terminas popularioje žiniasklaidoje vartojamas neadekvačiai; semantiškai jis taikytinas apibūdinti laiko tarpsniui nuo Lietuvos krikšto iki visiškos evangelizacijos, senajai baltų religijai yrant, o krikščionybei tampant visų tautos narių esminiu tautinės tapatybės dėmeniu.

Lietuvių kalbos instituto atstovas dr. Rolandas Kregždys pranešimą „Baltų matricentrinės teorijos verifikacija rašytinių šaltinių duomenimis“ paskyrė baltų matricentrinės teorijos prielaidų, argumentuojamų skirtingo laikotarpio šių tautų religijai ir mitologijai skirtų šaltinių (I a., XIII ir XVI a.) duomenimis, verifikacijai. Teiginiams argumentuoti autorius pasitelkė Publijaus Kornelijaus Tacito *Germania* Vatikano kodekso lotyniškojo teksto 45-ojo fragmento stenografinį vertimą. Remdamasis lotynų kalbos leksemų struktūrinių kitimų dėsniniais, tekstologine ištraukos bei germanų religinių apeigų ir teonimų analize, autorius daro išvadą apie iki šiol visuotinai postuluojamo teiginio, neva šioje teksto dalyje minimos mitologemos „dievų motina“ ir „deivės garbintojas“ suponuoją baltų *deivės motinos* kulto rekonstrukciją, klaidingumą. Pranešime taip pat trumpai aptartos Kristburgo sutartyje paminėtos pagrindinės prūsų dievybės *Curche* galimai klaidingos teonimo kilmės aiškinimo bei itin abejotinos Jano Łasickio veikalo interpretavimo pasekmės ne

tik baltų panteono, bet ir socialinės šių tautų struktūros bei jos raidos rekonstrukcijai. Remdamasis analizuotą rašytinių šaltinių mitologemų etnolingvistine analize, autorius paneigia prabaltų pirmųjų matricentrinio kulto egzistavimo galimybę.

Lietuvių kalbos instituto atstovės prof. Grasildos Blažienės pranešimas „Dar kartą apie vakarines baltų ribas“ buvo skirtas baltiškojo substrato į vakarus nuo Vyslos problemai aptarti. Autorė pateikė Wilhelmo Brauerio, Jürgeno Udolpho, Wolfgango P. Schmido, Zbygniewo Babiko ir kitų autorių įvairius argumentus dėl 12-os vietovardžių (2-jų upėvardžių, pirmiausia *Persante*, ir 10-ies oikonimų) baltiškumo. Pranešimo autorės nuomone, *Persante* atitikmuo *Peresuta*, *pers-* veiksmažodinė šaknis, o ir *-nt-* būdinga senajai Europos hidronimijai. Tačiau tik sutelktos onomastų pajėgos galbūt padėtų atsakyti į klausimą apie *Persante* kilmę. Autorė atkreipė dėmesį į Václavo Blažeko bandymus ieškoti baltiškų pėdsakų Rytų Bohemijoje. Upėvardžius *Ledhuje* ir *Metuje* mokslininkas laiko ne Senosios Europos vandenvardžiais, bet baltiškais. Tai galėjo būti galindų gyventojų Rytų Bohemijoje, t.y. jų migracijos iš Šiaurės Lenkijos teritorijos į Europos šiaurės vakarus pėdsakai. Autorės pastebėjimu, baltiškojo arealo ribos dar gali keistis.

Lietuvių kalbos instituto prof. Danguolės Mikulėnienės pranešimas „Dėl kalbos archaikos ir inovacijų santykio (Zietelos lietuvių šnektos duomenimis)“ skirtas kalbos archaikos ir inovacijų santykiui aptarti Zietelos lietuvių šnekte; smulkiau aptarti šiai šnekčiai buvę būdingi diftongų *ei* ir *ie* mišimo atvejai. Autorės nuomone, iš publikuotų tarminių tekstų matyti, kad šis fonetinis reiškinys buvęs kelių sluoksnių. Tai: 1) archajiškasis (*sveikas // sviekas* tipo kitimas, pasižymintis baigtiniu žodžių, kuriuose jis galėjo vykti, sąrašu) ir 2) inovatyvusis (atsiradęs dėl žymaus slavų kalbų poveikio ir pokyčių daugiakalbių informantų artikuliacinėje bazėje). Analogiški fonetiniai reiškiniai užfiksuoti visose lietuvių paribio tarmėse. Pranešime pateikti šią hipotezę grindžiantys argumentai.

Daugelis diskusijose dalyvavusiųjų, be kita ko, pabrėžė jų svarbą ir pareiškė viltį susitikti dažniau.

Arvydas MALONAITIS